

Müellifi Meçhul Bir Şurutü's-Salât Mesnevisi

Doç. Dr. Alim YILDIZ*

Özet

Divan Edebiyatı İslam dinini referans alan bir edebiyattır. Bu edebiyatta şiir, sadece sanat için kaleme alınmaz. Dinî bir çok konu da insanları bilgilendirmek amacıyla şiir formuyla yazılmıştır. İbadetlerle ilgili yazılan manzum eserler içerisinde Namaz konusuyla ilgili olanlar da bulunmaktadır. Bunlara "Şurutü's-Salah" adı verilir.

Bu makalemizde müellifi bilinmeyen bir "Şurutü's-Salah" mesnevisi ele alınmıştır. Söz konusu mesnevide namazla birlikte, abdest ve gusül de manzum olarak anlatılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Divan Edebiyatı, mesnevi, namaz, abdest, gusül.

Abstract

Divan literature, i.e., Classical Ottoman Poetry, is a literature which takes Islam as a reference. In this literature, the poem is not written for the purpose of the art. Many religious themes were written in the form of the poem to instruct the people. Within this style, there were some works in verse about prayer, *salat*. They are called as *Shurut al Salat*. In this article, it has been studied the masnavi of a *Shurut al Salat* which its author is not known. In that, ablution and *gusl*, i.e., ablution of the whole body also are told alongside *salat*.

Key Words: Classical Ottoman Poetry, masnavi, prayer, ablution, *gusl*, in verse

Eski Türk Edebiyatı, dini referans alan ve ana kaynaklarından ilk ikisi Kur'an-ı Kerim ve Hadis olan bir edebiyattır. Divan edebiyatı alanında verilen eserlerden büyük çoğunluğu manzum eserlerdir. Divan şairlerimiz, dinî bir çok konuyu manzum olarak kaleme aldıkları gibi Arapça ve Farsça bir çok dinî eseri de manzum olarak dilimize kazandırmışlardır. Edebiyat tarihimiz içerisinde ilmihal, akâid, fıkıh, kelam, tarih, lügat v.b. konularda manzum olarak yazılan ya da tercüme edilen çok sayıda eser bulunmaktadır¹.

* C.Ü. İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı ABD Öğretim üyesi (yildizalim@hotmail.com)

¹ Bu konuda bkz. Amil Çelebioğlu, "Türk Edebiyatında Manzum Dinî Eserler", *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*, Ankara 1998, s. 349-365.

İslam Hukuku içerisinde temel dinî bilgileri içeren bir bölüm olan ve fıkıh, ilmihal, İslam dini esasları gibi adlarla anılan konularda çeşitli kitaplar kaleme alınmıştır. Genel olarak ilmihal adı verilen bu tür eserlerin telifinin yaklaşık olarak XV-XVI. yüzyılda başladığı tahmin edilmektedir².

Fıkıh ile ilgili tercüme ve telif olarak yüzyıllar boyunca, bu alanda, bir hayli eser yazılmıştır. Bunların, edebiyat tarihi açısından, en önemlileri fetvâlardır. Şeyhu'l-İslâm'a sorulan hukûkî meseleler üzerine verilmiş cevaplardan ibaret olan fetvâlar, sadece fetvâyı verenin değil, çoğu zaman dönemin zihniyet ve anlayışını göstermek bakımından da önem arz etmektedir. Ebu's-Suud'un *Kitâb-ı Fetâvâ-yı Ebû's-Su'ûd Efendi* adlı eseri, Şeyhu'l-İslâm Yahya'nın, *Nûru'l-Fetâvâ'sı*, Yenişehirli Abdullah Efendi'nin, *Behcetü'l-Fetâvâ'sı* bu tür eserlerdendir³. Manzum Fıkıh Kitabı'na örnek olarak da, Devletoğlu Yûsuf (ö. 828/1424)'un *Vikâyenâme* isimli mesnevîsi verilebilir. Bu eser, Arapça manzum bir fıkıh kitabının Türkçe'ye tercümesidir. *Vikâyenâme* (telif: 1423-1424) Devletoğlu Yûsuf tarafından sultan II. Murad'a sunulmuştur⁴. Bu konudaki önemli eserlerden bir diğeri de XVI. yüzyıl şairlerinden Halilî'nin *Ravzatü'l-Îmân* isimli mesnevisidir⁵.

Bu tür eserler içerisinde yer alan namaz, oruç, hac vb. konulardan bazıları alınarak, müstakil eserler ve mesnevîler de yazılmıştır. Bunlardan namazla ilgili olanlarına genel olarak Şurûtü's-salât⁶ ismi verilmektedir. Bu tür eserlerde; namazın ve dolayısıyla abdest ve guslün farzları, sünnetleri, müstehapları, mekruhları vb. gibi konular işlenmektedir. Bu tür eserler insanları bilgilendirmek amacıyla (ta'limî) yazıldıklarından şiiriyet açısından daha zayıftırlar. Şairin sanat endişesi olmaması dolayısıyla bu tür eserlerde vezin kusurları da oldukça fazladır. Bizim bu makalemize konu olacak eser de İslam'ın beş şartından biri olan Namaz ibadetiyle ilgilidir.

Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Ali Akpınar'ın özel kütüphanesinde bulunan manzum ve mensur bir çok eseri muhtevî⁷ yazma bir mecmua içerisinde yer

² Bu konuda bkz. Hatice Kelpeten, "İlmihal", *DİA*, İstanbul 2000, XXII, 139-141.

³ Bkz. H. İbrahim Şener-Alim Yıldız, *Türk İslam Edebiyatı*, İstanbul 2002, s. 233.

⁴ Bkz. Mustafa Özkan, "Devletöğlü Yûsuf", *DİA*, İstanbul 1994, IX, 243.

⁵ H. İbrahim Şener, *Halilî ve Ravzatü'l-İman Mesnevisi*, İzmir 1999.

⁶ Şurûtü's-salât türünde yazılan en meşhur eser, Molla Fenârî (ö. 1431)'nin oğlu için kaleme almış olduğu Arapça risalenin muhtelif manzum tercümeleridir. Bkz. Amil Çelebioğlu, *a.g.e.*, s. 363.

⁷ Mecmuada şu eserler vardır: Tercîhu Beyyinât-Gânim el-Bağdâdî (yk.1-67), Tercîhu Beyyinât-Esirzâde (68-90), Tercîhu Beyyinât-Mevlânâ Hısâlî (91-118), Şerhu Medâriku'l-Usûl-Nesefî (119-124), Risâle-i Tenâkus fî'd-Da'vâ-Defter sahibi kendisi çeşitli fetva kitaplarından derlemiş (125-128), Nazmu İbn Şahne (128-131), Kânunnâme-i Hümâyûn (131-135), Kitâbü Vâcibî'l-Hifz-İmamzâde

alan "Şurûtü's-Salât" isimli mesnevi 161b-163a varakları arasında-
dır. Mecmua 18.5x12.5 ölçüsünde aherli kağıt üzerinde ta'lik hat
yazısı kullanılmıştır. Sadece 154-157 varaklardaki risale nesih hat-
tıyla yazılmıştır.

Toplam 55 beyitten oluşan söz konusu mesnevîde Namaz'la
birlikte aynı tür eserlerde olduğu gibi abdest ve gusülden de bah-
sedilmektedir.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün vezniyle kaleme alınan bu
mesnevînin şairi tam olarak tespit edilememiştir. Mecmuanın baş
kısmında bir mühürle Seyyid Muhammed b. İbrahim b. Muhammed
Âgâh ismi ve farklı varaklarında 1156, 1160 ve 1170 hicrî tarih
kayıtları bulunmaktadır. Makalemize konu olan mesnevîde mahlas
kullanılmaması, mecmua içerisinde yer alan bazı risale ve mesnevi-
lerde eserin müellif ve şairinin isminin verilmesi sebebiyle,
"Şurûtü's-Salât"ın mecmua sahibi Seyyid Muhammed b. İbrahim b.
Muhammed Âgâh tarafından yazılmış olabileceği ihtimalini kuvvet-
lendirmektedir. Bu mesnevî tahmînen 1156 (m. 1743)-1170 (m.
1757) yılları arasında kaleme alınmıştır.

Çeşitli kütüphanelerde yaptığımız araştırmalarında, Şurûtü's-
Salât'ın bir başka nüshasına rastlanılamamıştır. Hem kütüphane-
lerde hem de biyografik eserlerde mesnevînin şairi olarak düşün-
düğümüz Seyyid Muhammed b. İbrahim b. Muhammed Âgâh ile
ilgili bir bilgiye de ulaşılamamıştır.

Mesnevî'de farklı beyit sayılarını içeren 17 ara başlık kullanıl-
mıştır. Bu başlıklardan altısı Namaz'a dair, sekizi Abdest'le ilgili ve
üçü de Gusül'e aittir. Toplam 55 beyit olan mesnevînin ilk 28 bey-
tinde Namaz'la ilgili konular (Namazın şartları: 4 beyit, farzları: 2
beyit, vacipleri: 3 beyit, sünnetleri: 3 beyit, müstehapları: 11 beyit
ve mekruhları: 5 beyit) yer almaktadır. Şair, abdestle ilgili konu-
ları toplam 21 beyitle anlatmıştır (Abdestin farzları: 2 beyit, sün-
netleri: 4 beyit, müstehapları: 2 beyit, âdabı: 3 beyit, nafileleri: 2
beyit, mekruhları: 3 beyit, yasakları: 2 beyit ve abdesti bozan şey-
ler: 3 beyit). Gusül kısmını üç ara başlıkla anlatan şair, bir beyitte
güslün farzlarını, iki beyitte sünnetlerini ve üç beyitle de guslü ge-
rektiren halleri anlatarak eseri sonlandırmaktadır.

Mesnevî, öğretici (ta'limî) bir niteliğe sahip olduğu için, benzeri
örneklerde de görüldüğü gibi şiiriyet yönünden zayıftır. Ayrıca, ve-
zin kusurları da oldukça fazladır. Mesnevî'nin başka bir nüshasının
bulunmaması bu vezin kusurlarının şairin kendisinden mi yoksa

müstensihten mi kaynaklandığı hususunda da kesin bir hükme varmamıza imkan tanımamaktadır.

Bu genel bilgilerden sonra ve metni vermeden önce mesnevîde işlenen konuları da başlıklarına göre şöyle özetleyebiliriz.

Bābu Şurūtü's-Salāh (Namazın Şartları Kısmı): Namazı kılmak isteyen kişiye öncelikle sekiz şey gereklidir. Bunlar; giyinik olmak (setr-i avret), niyet etmek, abdest almak, eğer abdest için su bulamazsa temiz toprakla teyemmüm etmek, vücudu, elbisesi ve namaz kılacağı yerin temiz olması, kibleye yönelmesi ve beş vakit namazı asıl vaktinde kılmasıdır.

Bu sekiz maddeden birisi terk edildiğinde namaz geçersiz olduğu gibi bu terk işi gerek bilerek ve gerek bilmeyerek yapılsın sonuç değişmez, faydasızdır.

Bābu Ferāyizi's-Salāh (Namazın Farzları Kısmı): Namazın farzları altı tanedir, bunu işitip kurtuluşa erin. .. (ayakta) dürmek, Kur'an okumak, namaza başlama tekbiri almak, son oturuş, rükû ve secdeleri yaparak namazı tamamlamak. Bunlardan herhangi biri yapılmazsa namaz geçersiz olur.

Bābu Vācibāti's-Salāh (Namazın Vacipleri Kısmı): Namazın vacipleri yedi tanedir ki bunlar dinî delillerle sabittir. ilk iki rekatta Kur'an okumak, kunut, ilk tahiyatta oturmak, namazın erkanına dikkat etmek, gizli ve açık okumaları yerli yerince yapmak, namazın vaciplerinden birini terk edince sehiv secdesi yapmak da vaciptir ki vacip kasten terk edilirse namaz eksik olacağı gibi bu aynı zamanda günahdır da.

Bābu Süneni's-Salāh (Namazın Sünnetleri Kısmı): Besmele, âmin, tesbihler, tesmi' (Semia'llāhu limen hamideh demek), senâ (sübhaneye duası), son iki rekatta Fâtiha'dan sonra sûre okumamak, namaza başlarken iki eli de kaldırmak ve ayaktayken elleri bağlamak, Allah'a hamd ve senâ etmek, namazda gereken tüm tekbirleri getirmek, eûzü çekmek ve ilk oturuş. Namazın sünnetleri on dört tane olup bunlardan biri terk edilirse o namazda sevap bulunmaz.

Fî Müstehabāti's-Salāh (Namazın Müstehapları Hakkında): İyi bil ki namazın müstehapları yirmi beş tanedir diye başlayan şair, cehennem ateşinden kurtulmak isteyenlerin bunları yerine getirmesini söyler. Ayaktayken secde edilecek yere bakmak, rükuya eğildiğinde boyu lam gibi olup ve ayağın üzerine bakmak, secdede iken burnuna, otururken önüne bakmak ve üç-dört âyet okuyacak kadar oturulu kalmak, el bağlarken sağ eliyle sol bileğini tutup parmaklarını aralamak, rükudan başını "semia'llahu limen hamideh" diyerek kaldırıp sonra secdeye gitmek, secdede kollarını dizlerinden uzak tutmak, alın ve yüzü yere koymak, ayak parmaklarını kibleye döndürmek, secdeye vardığında önce burnunu yere komak ve üç, beş veya yedi kez tesbih

(Sübhâne Rabbiye'l-a'lâ) etmek. Secdeden önce başı daha sonra ellerikaldırmak ve bu esnada tekbir getirmek. Ellerini dizleri üzerine koymak ve oturduğunda sol ayağını yatırarak üzerine oturmak. Sağ ayağını kıbleye doğru dikerek oturmak ve eller dizlerin üzerinde iken parmakları serbest bırakmak. Otururken Tahiyyat duasını okuyup daha sonra selam vermek ve namaz tamam olduğu için elleri yüze sürmek.

Fî-Mekrûhâtî's-Salâh (Namazın Mekruhları Hakkında): Namazın mekruhlarının on tane olduğunu söyleyen şair bunları şöyle sıralamaktadır: Eliyle oynamak, gerinmek, esnemek, saflar arasında boşluk bulunmak, namazda iken özürsüz olarak bağdaş kurup oturmak, gözlerini yummak, safın dışında durmak, eliyle bir şey vermek ve elini oynatmak, özürsüz olarak boğazını temizlemek, elbisesini açmak ve namaz kıldığı yer temiz olmamak, aksırana "yerhamüke'llah" demek, tertibe uymamak

Fî-Farâyizi'l-Vudû' (Abdestin Farzları Hakkında): Abdestin farzlarının dört olduğunu söyleyen şair, bunlardan biri olmazsa o abdeste itibar edilmeyeceğini söyledikten sonra diğerlerini de başa mesh etmek, ayakları, elleri ve yüzü yıkamak olarak ifade eder. Ayakların ayak bileklerine, ellerinse dirseklerle kadar yıkanması gerektiğini de eklemektedir.

Fî-Süneni'l-Vuzû' (Abdestin Sünnetleri Hakkında): Hz. Peygamber'e ümmet olmak isteyen on tane olan abdestin sünnetlerine riayet etmesi gerekir. Misvak kullanarak ağız çalkalamak, burnu temizlemek ve akabinde elleri yıkamak, istincanın şartlarının abdest için de şart olduğu ve bunun sayısının bulunmadığını söyleyen şair diğer sünnetleri de şöylece sıralar: Baş, boyun ve kulakların meshedilmesi, besmele çekmek, sakalı parmaklarla hilallemek, yıkanan her uzvun üçer defa yıkanması, istinca için temiz taş benzer kesek kullanmak.

Fî-Müstehabâtî'l-Vuzû' (Abdestin Müstehabları Hakkında): Abdestin sünnetlerini altı olarak ifade eden şair, bunları da şöyle sıralar: niyet etmek, her uzvu ara vermeden ve sağdan başlayarak yıkamak, başına kaplama mesh vermek ve tertibe riayet etmek, Allah adıyla başlamak.

Fî-Âdâbi'l-Vuzû' (Abdestin Âdâpları Hakkında): Bunların da abdestin müstehabları gibi altı tane olduğunu söyleyen şair, ihtiyaç giderdikten sonra örtünme, ağza ve burna sağ el ile su vermek, burnu temizlerken sol eli kullanmak, ihtiyaç giderirken arkasını veya önünü güneşe ve aya döndürmemek, abdest alırken sadece dua okumak, konuşmamak ve kıbleye dönmek.

Fî-Nevâfili'l-Vuzû' (Abdestin Nafileleri Hakkında): Abdestin nafilelerinin de dört tane olduğunu ifade eden şair, her uzvu yıkarken dua okumak, taharetten sonra iç çamaşırına ve cinsel uzvuna su serpmek, temizlendikten sonra ellerini yıkamak eğer buna imkan bulamazsa ellerini toprak ile temizlemeyi saymaktadır.

Fî-Mekrühâti'l-Vuzû' (Abdestin Mekruhları Hakkında): Şair, abdestin mekruhlarının altı tane olduğunu, bunlara riayet edildiğinde kılınan namazın Allah katında kabul göreceğini söyler. Suya sümürmek ve tükürmek, yüzü yıkarken suyu hızla yüze çarpmak, abdest alırken örtülü olması gereken uzuvlarının görünmesi ve bu uzvun adını söylemek, ağız ve burna sol el ile su vermek ve kendinden çıkan pisliğe bakmak.

Fî-Menhiyyâti'l-Vuzû' (Abdestin Nehiyeleri Hakkında): Abdest içinde beş şeyin nehyedildiğini söyleyen şair, bunları şu şekilde sıralar: Çıplak ayağa meshetmek, suyu fazla kullanıp israf etmek, farz olan uzuvları üçten fazla ve eksik yıkamak ve tahareti sağ elle yapmak.

Bâb-ı Nevâkızi'l-Vuzû' (Abdesti Bozan Şeyler Konusu): Abdesti yedi şey bozmaktadır. Ön ve arkadan çıkanlar, namazda sesli gülmek ve kendinde olmamak, abdestli iken bir yere dayanıp, yaslanıp veya soyunup uyumak, ağız dolusu kusmak, namazda iken delirmek, bozuk düşünce, zihin karışıklığı.

Fî-Ferâyizi'l-Ğusûl (Guslün Farzları Hakkında): Guslün farzları üçtür, ağza su vermek, burna su vermek ve vücudun tümünü temizlemek.

Fî-Süneni'l-Ğusûl(Guslün Sünnetleri Hakkında): Guslün sünnetlerinin din alimlerinin ittifakıyla altı tane olduğunu söyleyen şair, bunları şu şekilde sıralar: Vücutta bulunan meninin iyice temizlenmesi, elleri ve avret mahallini yıkamak, her uzvu üçer kez yıkamak, abdest alınan mahalde en sonra ayakları yıkamak.

Bâbü'l-Me'ânî el-Mevcibeti li'l-Gusl (Guslün Gerektiren Şeyler Konusu): Her ne zaman şehvetle meninin gelmesi veya uykudan uyanıldığında iç çamaşırında meninin bulunması guslü gerektirir. Bunlardan birincisi hakîkî, ikincisi hükmî adını alır. Dört yerde gusûl abdesti almak sünnettir: Vakfe, İhram, Cuma günü ve Bayram günü.

161b

Bābu Şurūṭi's-Salāt

Fā'latūn fā'ilātūn fā'ilātūn fā'ilūn

Her kiŝi kim isteye itmek namāza ibtidā

Evvelā lābūdedūr aña sekiz nesne ide

'Avretin setr eyleye niyyet kıla ābdest ala

Su bulunmazsa teyemmüm eyleye pāk topağla

Gövdesi tonı namâz kıldığı yer pāk ola
Kıbleye karşı dura beş vaqt vaqtiyle kıla

Bu sekizden kim birin terk itse bâtil olur⁸
Kıldığı ger sehv ger 'amd ile bî-hāsıl olur

Bābu Ferāyizi's-Salāh

Altıdır farzı namāzıñ işidüp bulgıl felāh
Örü turmaq oqumak Qur'an tekbir iftitāh

Soñ oturmaq secde kılamak hem rükū' itmek tamām
Biri olmazsa namāzıñ bâtil olur ve's-selām

Bābu Vācibāti's-Salāh

Yedidir vācipleri nassile bulmuşdur sübüt
Eylemek ta'yin Qur'an'a öñ ikiye hem kunüt

Son taḥiyyāt öñ oturmaq 'adl ü erkān bilmek
Cehr ü ihfā yerlerin yerlü yerince gözlemek

Secde-i sehv vācibi terk idicek vācib olur
Kasdile ise kıldığı eksik ü hem ism olur⁹

Bābu Süneni's-Salāh

Besmele âmīn ü tesbīḥīn ü tesmī' ü senā
Süre zammetmek revā olmaz iki son rek'ata

İki elin kaldıruben bağlamak ḥamd ü senā
Cümle tekbir ü ta'avvüz öñ teşehhüd bā-tamām

⁸ Vezinde problem var.

⁹ Vezinde problem var.

Bu namāzın sünneti on dört olur bedrū'l-hisāb
Biri terk olsa bulunmaz ol namāzında sevāb

Fİ-Müsteḥabāti's-Salāh

Bellü bil yigirmi beşdir müsteḥabāt-i salāh
Kıl 'amel bulmaḡ dilerseñ ṡamu odundan necāt

Secde yerin gözleye etse namāzında kıyām
Ayağı üstün göre ḡaddini ḡünkü kıla lām

Secdede gözleye burnun hem teşehhüdde öñin
Zamm idicek üç ya dört āyet ḡadar hemīn¹⁰

Sol bileḡin tutup açmaḡ parmağı ba'de'ş-şurū'
Arḡasın başın beraber eylemek ba'de'r-rükū'

Başını ḡaldırmaḡ andan ḡandle indirmek dizin
ḡarnını uyluklara ṡoḡunmadın ḡomaḡ yüzün

ḡoltuḡ açmaḡ yüzün alından ḡomaḡlıḡdır yere
ḡıbleye ayaḡınıñ parmaḡlarını döndüre

Secdeye varıcaḡız burnun yine evvel ḡoya
Secdede üç kez ya beş ya yedi tesbīḡ oḡuya

Başın elin ḡaldıra ḡoya yere tekbīr ide
Līk başın ḡaldıra evvel ellerin te'ḡīr ide

162a

Ellerin ḡaldırdığından sonra dizin ḡötüre
Oturıcaḡ sol ayaḡın döşeye de otura

¹⁰ Vezinde problem var.

Ḳibleye yönelde sağ ayağı parmağın diküp
Ellerin uyluğı üstüne ḳo parmağın tefrîḥ idüp¹¹

Hem taḥiyyat oḳuya hem vire ardınca selām
Yüzine elin süre oldı namāzın çün tamām

Fî Mekrūhātî's-Salāh

Ondurur mekrūh idenler bellü bilgil tā'ati
El ile oynayu gerinmek esnemekdürür ḳati

Saf arasında tırıcak sık dura yer olmaya
'Özr yoğıken namāz içinde bağdaş ḳurmaya

Gözlerin yummaya safdan taşra tırmaya
Nesne virmeye eliyle hem elin oynatmaya

Bî-'özür itmek tenaḥnuḥ eylemek fi'l-i kesîr
Setrin açmak ḫāhir olmamak namāz ḳıldığı yer

Zıkr itmek gülmek aḥsurana virmekdir cevāb
Saḳlamak tertîb eylememek ḳazādan ictināb¹²

Fî Ferāyizi'l-Vudū'

Ābdest almaḳlığın farzı ki olmuşdur cehār
Olmasa ya'ni biri olmaz vuzūya i'tibār

Başa mesḫ itmek yumaḳ ayakların yüzün elin
Lîk bile yuya ka'b u mirfaḳayn ile elin

¹¹ Vezinde problem var.

¹² Vezinde problem var.

Fî Süneni'l-Vuzû'

Âbdest almaqlığın añla ki ondur sünneti
İt ri'āyet olmak isterseñ Rasûlüñ ümmeti

Mazmaza misvāk istinşāk dağı ğasl-ı yed
Şarţ-ı istincā olmak oldu şarţ olmaz 'aded

Mesh itmek başına boynı ile kulaqların
Besmele tağlil itmek sakalın parmaqların

Üçe dek her uzvınıñ ğaslını tekrār eylemek
Almak istincā için taş pāke benzer bir kesek

Fî Müstehabāti'l-Vuzû'

162b

Müsteħabı altıdır niyyetdir evvel ey 'aziz
Başlamak sağın yumağ biri biri ardınca tiz

Qaplayu mesh eylemek başına tertib sağlamak
Hāđ te'ālā kelāmından Allāh ile başlamak¹³

Fî Ādābi'l-Vuzû'

Altı oldu müsteħabı ki bil ādāb-ı vuzū'
Hācetinden soñra örtmeđi idendir hū¹⁴

Sağ eliyle mazmaza vü istinşāk ide sümkürmeye
Vađt-i hācetde aya güne ardın oñün döndürmeye¹⁵

¹³ Vezinde problem var.

¹⁴ Vezinde problem var.

¹⁵ Bu beytin iki mısraında da vezin problemi var.

Âbdest aldıqda du'adan gayri itmeye kelâm
Kıbleye ardın önün dönmeye ide ihtirâm

Fi Nevâfili'l-Vuzû'

Fi'l-ḥaḳīka dört olur âbdest içre nâfile
Yuyıcaq her uzvın oqumaq du'â ihfâ ile

Ṭonına fercine su saçmaq ṭahâret soñuna
Ba'de'l-istincâ elin dīvâra süre ya yuya

Fi Mekrûhâti'l-Vuzû'

Altıdır mekrûhât-ı âbdest bilüp kıl ihtirâz¹⁶
Tâ ki Ḥaḳ katında mergûb ola kıldığıñ namâz

Suya sümkürmek tükürmek yüze su urmaq ḳatı
Alur iken söylemek göze görünmek 'avreti

Sol eliyle mazmaza vü istinşâk idüp itmek nazar¹⁷
Kendüden çıqana necse bakmaya budur ḥaber

Fi Menhiyyâti'l-Vuzû'

Âbdest içinde biliñiz beş olupdur mâ-nehi¹⁸
Yalın ayak mesh idüp isrâf itmek suyu

Artıq u eksik yumaq üçden galî farz olan yerin
Sağ eliyle ṭahâret itmemekdir 'avreti¹⁹

¹⁶ Vezinde problem var.

¹⁷ Vezinde problem var.

¹⁸ Vezinde problem var.

¹⁹ Bu beytin iki mısraında da vezin problemi var.

Bābu Nevākızı'l-Vuzū'

Yedidir ābdesti bozan diñle ey sevgili kıl
Ne çıkarsa bevl ü 'gâiṭ yollarından tebrī ol

Savtıla gülmek namāzda kendi özin bilmemek
Ṭayanup ya yasanup ya soyunup uyumak²⁰

Ḳusmaḳ ağız ṭolusu irişmek namāzında cünün²¹
Fıkr-i fāsıd mühmlāt çok teşvīş itmek her ne gün

Fī Ferāyizi'l-Ġusl

Ġusl içinde farz olan üç nesne oldı fārıza
Mazmaza vü istinşāk ile 'uzvuñ kamu ṭāhir kıla²²

Fī Süneni'l-Ġusl

163a

İttifāken altıdır ḡusülün sünneti
Gövdesinde olan menīyi pāk itmekdürür ḳatī²³

Ellerin fercin yumak her 'uzvunu üç kez yumak
Ābdest almaḳlık maḡalden soñra yumaklık ayak

Bābü'l-Me'ānī el-Mevcibeti li'l-Ġusl

İştihā ile menī her vaḳt kim nāzil ola
Ya uyana uyḳudan kendin ṭonında ol bula

²⁰ Vezinde problem var.

²¹ Vezinde problem var.

²² Vezinde problem var.

²³ Bu beytin iki mısraında da vezin problemi var.

Bu ikiden biri bulunsa ğusül lâzım olur
Evveliñ adı haķıķı āhiriñ hūkmī olur

Dört maħalde ğusl itmek sūnnet oldı ey sa'īd
Vaķfe-i iħrām yevm-i cum'a yevm-i 'īd²⁴

²⁴ Vezinde problem var.